

Sygn. akt I ACa 593/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Ewa Tkocz (spr.)
Sędziowie :	SA Mieczysław Brzdąk SA Anna Bohdziewicz
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. P. i C. P.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 12 kwietnia 2013 r., sygn. akt I C 63/12

1) oddala apelację;

2) zasądza od pozwanej na rzecz powodów 1800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 593/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej zasądził od pozwanej Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda A. P. 20.000 złotych z odsetkami ustawowymi od 17 października 2009r. i na rzecz powoda C. P. 10.000 złotych z odsetkami ustawowymi od 17 października 2009r., a w pozostałym zakresie powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu.

Sąd ten ustalił, że na skutek wypadku samochodowego z dnia 18 maja 2009r. poniosła śmierć E. P. – matka A. P. i babcia małoletniego C. P.. Sprawca wypadku, który został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w P.

z dnia 29 października 2009r. sygn. akt II K 466/09, był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanej Spółce, która mimo zgłoszenia szkody w dniu 16 września 2009r. odmówiła powodowi wypłaty zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

W chwili wypadku E. P. miała 76 lat, była zdrowa. A. P. był jej najmłodszym dzieckiem, w dacie wypadku miał 39 lat. Mimo, że nie mieszkał z matką od 1998r. utrzymywał z nią stały kontakt, jej śmierć była dla niego dużym przeżyciem. Powód odczuwał wyrzuty sumienia bowiem namówił matkę na podróż w czasie, której doszło do wypadku. Po śmierci matki dwukrotnie korzystał z porad psychologa, po przeżyciu okresu żałoby stopniowo przystosowywał się do życia w zmienionej rzeczywistości. Jako człowiek dorosły nie był w takim stopniu zależny od matki, aby nie mógł bez niej funkcjonować samodzielnie.

Małoletni powód C. P. w dacie wypadku miał lat 11, był najmłodszym wnukiem E. P.; często się z nią spotykał, spędzał u niej część wakacji. Śmierć babci była dla niego szokiem, przez pewien czas był w związku z tym przygnębiony i zamknięty w sobie. Obecnie przystosował się do zmienionej sytuacji rodzinnej i pogodził ze śmiercią babci.

Powód A. P. jest z zawodu ślusarzem, pracuje dorywczo, jego miesięczny dochód wynosi 1.200 – 1.500 złotych. Żona powoda i matka małoletniego pracuje jako kosmetyczka i zarabia 1.270 złotych miesięcznie.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że żądanie zawarte w pozwie znajduje uzasadnienie w treści 446 § 4 k.c. Powodowie, jako osoby najbliższe E. P., doznali wstrząsu na skutek jej śmierci. Darzyli oni zmarłą głębokim uczuciem i pamięć o niej będzie im towarzyszyć przez całe życie. Krzywda doznana przez nich zasługuje na rekompensatę w postaci zadośćuczynienia, zwłaszcza w świetle sporządzonych w niniejszej sprawie opinii sądowo – psychologicznych.

Z opinii tych wynika, że śmierć E. P. była dla powodów bardzo bolesnym doświadczeniem z uwagi na łączącą ją z nimi silną więź emocjonalną, wywołała u nich poczucie straty i osamotnienia, a u powoda A. P. dodatkowo poczucie winy. Zgodnie jednak z treścią obu sporządzonych w niniejszej sprawie opinii sądowo – psychologicznych nie wystąpiły u powodów, po przeżyciu okresu żałoby, ciężkie i utrzymujące się zaburzenia psychiczne. Śmierć E. P. była dla A. P., jako jej syna, ciosem bardziej dotkliwym, niż dla jej wnuka, co uzasadnia przyznanie mu wyższej kwoty zadośćuczynienia niż C. P..

Małoletni powód C. P. nie doznał znacznego uszczerbku na psychice w związku ze śmiercią babci. Pomimo, że zdarzenie to było dla niego bolesne i spowodowało utrzymujący się, szczególnie przez pierwszy rok po śmierci babci, smutek i poczucie straty, małoletni pogodził się już z jej odejściem.

W tych warunkach Sąd Okręgowy uznał, że zasądzone na rzecz powodów tytułem zadośćuczynienia kwoty 20.000 złotych (odnośnie do A. P.) i 10.000 złotych (odnośnie do C. P.) są adekwatne do stopnia krzywdy i ujemnych przeżyć psychicznych w związku ze śmiercią E. P..

Odsetki od zasądzonych kwot znajdują uzasadnienie w treści art. 817 § 1 k.c., a jako początek przewidzianego w tym przepisie terminu, Sąd przyjął dzień zgłoszenia pozwanej szkody, to jest 16 września 2009r. Datą wymagalności odsetek jest więc dzień następujący po upływie liczonego od 16 września 2009r. trzydziestodniowego terminu – 17 października 2009r.

O kosztach procesu pomiędzy stronami orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c., a na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej po myśli art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana – Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W..

Pozwana zarzuciła naruszenie prawa materialnego pod postacią art. 481 k.c. przez jego błędną interpretację, to jest przyjęcie, że odsetki ustawowe winny być naliczane od 17 października 2009r., a nie od dnia wyrokowania, to jest 12 kwietnia 2013r.

W oparciu o tę podstawę skarżąca domagała się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie odsetek ustawowych od orzeczonych kwot od dnia 12 kwietnia 2013r. oraz zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego.

Powodowie w odpowiedzi na apelację wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny, zważył:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie. Zaskarżone orzeczenie należy uznać za prawidłowe, stanowiące wynik właściwej oceny materiału dowodowego i trafnej wykładni prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny przyjmuje ustalenia i wnioski tego Sądu jako swoje.

Nie znajduje uzasadnienia zarzut pozwanej Spółki jakoby odsetki ustawowe winny być naliczane w okolicznościach rozpoznawanej sprawy od dnia wyrokowania, to jest 12 kwietnia 2013r.

Sąd Apelacyjny rozpoznając w tym zakresie apelację zauważa, że w judykaturze istniały rozbieżności stanowisk co do określenia daty wymagalności roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia. Zostały one omówione w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2011r. w sprawie sygn. akt I CSK 243/10, w którym jednocześnie wyrażono pogląd, że „Terminem od którego należą się odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia za krzywdę może być w zależności od okoliczności sprawy, zarówno dzień poprzedzający wyrokowanie o zadośćuczynienie jak i dzień tego wyrokowania”. W uzasadnieniu cytowanego orzeczenia zwrócono uwagę na ugruntowane przez judykaturę stanowisko, że odsetki według stopy ustawowej należą się za samo opóźnienie w spełnieniu świadczenia i stanowią rodzaj rekompensaty typowego uszczerbku majątkowego doznanego przez wierzyciela wynikającego z pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego. Odsetki na podstawie art. 481 k.c. należą się jeżeli zobowiązany nie płaci należnego zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub 455 k.c. Nie sprzeciwia się temu okoliczność, że zasądzenie zadośćuczynienia jest fakultatywne, a jego wysokość zależy od oceny sądu oraz, że do zadośćuczynienia stosuje się art. 363 § 2 k.c.

Dlatego również w ocenie Sądu Najwyższego zawartej w uzasadnieniu powołanego wyroku, jeżeli powód żąda od pozwanego zapłaty określonej kwoty tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od danego dnia, poprzedzającego dzień wyrokowania, odsetki należą się zgodnie z żądaniem o ile zostanie wykazane, że dochodzona suma rzeczywiście należała się powodowi tytułem zadośćuczynienia od wskazanego przez niego dnia.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że art. 817 § 1 i 2 k.c. nakłada na ubezpieczyciela określone obowiązki. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 listopada 2009r. sygn. akt II CSK 257/09: „Po otrzymaniu zawiadomienia o wypadku ubezpieczyciel – jako profesjonalista korzystający z wyspecjalizowanej kadry i w razie potrzeby z pomocy rzeczoznawców (art. 355 § 2 k.c.) – obowiązany jest do ustalenia przesłanek swojej odpowiedzialności, czy samodzielnego i aktywnego wyjaśnienia okoliczności wypadku oraz wysokości powstałej szkody. Obowiązku tego nie może przerzucić na inne podmioty, w tym uprawnionego do odszkodowania. Nie może też wyczekiwać na prawomocne rozstrzygnięcie sądu. Bierne oczekiwanie ubezpieczyciela na wynik toczącego się procesu naraża go na ryzyko popadnięcia w opóźnienie lub zwłokę w spełnieniu świadczenia odszkodowawczego. Rolą sądu w ewentualnym procesie może być jedynie kontrola prawidłowości ustalenia przez ubezpieczyciela wysokości odszkodowania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2000r., III CKN 1105/98, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 134, z dnia 19 września 2002r., V CKN 1134/2000, niepubl. i z dnia 15 lipca 2004r., V CK 640/03, niepubl.)”.

Kierując się powyższymi wskazaniem i biorąc pod uwagę okoliczności faktyczne sprawy należało ocenić, że pozwana winna spełnić świadczenie w terminie wynikającym z art. 817 § 1 k.c. W terminie tym nie istniały żadne okoliczności, które wyłączałyby odpowiedzialność pozwanej lub wpływały na ocenę zasadności bądź wysokości żądania. Zasada odpowiedzialności pozwanej była bezsporna zaś twierdzenia zawarte w odpowiedzi na pozew jakoby ciężar wykazania krzywdy w związku ze śmiercią osoby najbliższej, stosownie do treści art. 6 k.c. w związku z art. 446 § 4 k.c. spoczywał na powodach, są w świetle wcześniejszych wywodów chybione. Pozwana nie podjęła także żadnych działań, które uzasadniałyby przyjęcie biegu odsetek ustawowych według reguł określonych w art. 817 § 2 k.c. Wskazywany w apelacji

dowód, który został przeprowadzony w toku postępowania sądowego, a to opinie biegłego psychologa, mógł być przeprowadzony przez ubezpieczyciela.

Wobec tego apelacja nie przytacza dostatecznie ważkich argumentów, które skutecznie podważyłyby prawidłowość stanowiska Sądu pierwszej instancji, że bieg odsetek ustawowych rozpoczął się w dniu 17 października 2009r., to jest zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 817 § 1 k.c. Obaj powodowie zgłosili bowiem pozwanej szkodę, domagając się wypłaty zadośćuczynienia, w dniu 16 września 2009r. (k. – 28 akt szkodowych nr 4995398/09/09 oraz k. – 35 akt szkodowych 4969284/09/09).

Z tych względów apelacja jako bezzasadna z mocy art. 385 k.p.c. ulec musiała oddaleniu.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego uzasadnia art. 98 w związku z 391 k.p.c. oraz § 6 pkt 5 w związku z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie ... (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 wraz ze zm.).